

Suvenmäen sota

Kirjoittaja alikersantti Harry Päivärinta, Kärälän vartio. Rajamme Vartija -lehti 1940

Huhu lentää ja juoru luistaa

Tällaisina epävakaisina aikoina liikkuu toisinaan mielikuvituksellisia huhuja ja arvailuja tulevista tapahtumista. Tiedot ovat muka peräisin »hyvin luoteltavalta taholta», mutta todellisuudessa ne ovat lähtöisin jonkun harkintakyvyttömän pelkurin kauhunkuvia synnyttävästä mielikuvituksesta. Nämä kauhunkuvat menevät toisinaan täydestä sodan hermistämiin mieliin.

Eräänä kesäkuun ehtona kulkiessani tavanmukaisilla retkilläni rajan lähistöllä tuli vastaan erään torpan emäntä reppu selässä ja taluttaen lehmää perässään. Ihmeekseni emäntä valisti minua tiedolla, että venäläinen hyökkää yöllä rajan yli ja että tässä nyt mennään sotaa pakoon ja vieläpä kiireesti. Vaivoin sain emännän jäämään kotiinsa rajan lähistölle, mutta emäntä oli ollut kaiken varalta vaatteet yllä koko yön. Epäilen, että emännän jäljessä olisivat pian painuneet koko kylän emännät reppuineen ja lehmineen.

Vapaustaistelumme jälkeen, varsinaisten sotatoimien jo loputtua, sattui pieniä kahnauksia venäläisten kanssa rajaseuduillamme. Silloin raja-asukkaat joutuivat usein lähtemään kodeistaan mitä kiireimmin. Sattuipa silloinkin n.s. vääriä hälytyksiä, jotka olivat tuollaisten malttinsa menettäneiden toimeenpanemia tai sitten aivan lapsellisuudessa liikkeelle laskettujen huhujen seurauksia.

Tyypillisimpänä vääränä hälytyksenä kerron erään tapauksen, jossa oli aiheutua laajakantoiset toimenpiteet kahden poikaressukan päähänpistosta. En liioittele tätä juttua, vaan kerron sen toisin paikoin sievistellenkin.

Olen kuullut tämän tapauksen vanhoilta rajavartijoilta. Rajakylät Kärälä ja Suvenmäki ovat tuolla luovutetulla alueella Raudun kauniissa ja kuuluisassa rajapitäjässä. Suvenmäellä oli kansakoulu ja Kärälän lapset ynnä kopolaiset kävivät siellä koulua.

Oli tuollainen raukaiseva riihentuoksuinen elokuun aamu, kun Pentti ja Ville tallustelivat kohti koulua. He olivat tavallisia koulupojan kokoisia naskaleita, suunnilleen tavallisen kaljapullon mittaisia miehenalkuja. Taisi toinen olla vallan metrin mittainen. Aatoksiinsa vaipuneina pojat kulkivat. Askel oli lyhyt ja vastahakoinen; laiskasti lepsahteli koululaukku lonkilla. Sivustakatsoja olisi huomannut, että pojat kävelivät yhtä vastahakoisesti kouluun kuin vasikka kannakselaisen parisniekan perässä.

Poikien aatoksissa pyöri suunnilleen seuraavaa: Onpahan vain kiusa ihmisentaimelle tämä koulunkäynti. Ei kiusaa parempaa! Olisi tärkeämpääkin tekemistä kuin istua kauniit syyskesän päivät koulussa. Kala söi niin hyvin Kopolan lammessa. Läksytkin jäivät vähälle lukemiselle, ja kun on se maantietotuntikin, niin laiskalle jättää vielä . . .

jättäköön — karkaan!

Viime talvi ja kevät olivat niin kivoja, kun ei ollut koulua. Oli toki sota ja koulukin oli kerran oikeassa käytössä, kun siellä asui sotilaita. Olisivat lähtiessään tuikanneet tuleen koko tönön! Niin, sota! Silloin ei ollut koulua. Kenkuttaa niin mennä sinne — kenkuttaa —. Jospa edes keksisi jotain, että saisi edes lomaa.

Pojat kävelivät ja miettivät. Otsanahka oli kurtussa aivojen kovasta toiminnasta, kun mielikuvat, toinen toistaan hurjemmat, lentelivät.

Metrin millainen mies pysähtyi. Hän oli keksinyt suuren aatteen. Hän lausui: »Tämä koulukiusa saa nyt loppua. Olen saanut jo tarpeekseni siitä. Varmin keino tämän tylsyyden lopettamiseksi on, että me järjestämme — sodan.» Kaljapullon mittaista miestä huimasi, sillä hänen mielikuvituksensa rajat oli ylitetty. Ensimmäinen selvä tunne hänessä oli syvä kunnioitus metrin mittaista toveriaan

kohtaan. »Sota! Mekö sodan järjestäisimme — taikka miten sinä sen järjestät? minä en oikein ymmärrä. Silloin kyllä tulisi sotilaita koululle, ja siihen tämä koulunkäyntikin loppuisi.» »Me voimme järjestää pienemmän sodan ilman vihollistakin», selitteli metrin mittainen. »Laita nyt itsesi kylään takaisin ja sano kaikille vastaantuleville koululaisille, että koulu on täynnä ryssiä ja opettajan ovat hirttäneet lipputankoon. Sano se myöskin talojen asukkaille ja palaa itse tänne, kyllä minä pidän lopusta huolen!»

Kaljapullon mittainen mies lähti. Vastaan tuli joukko koululapsia. Silmät pyöreinä hätäisesti annettu tilanneselostus tehoi. Hälytys kulki kyliin monen lapsen voimalla ja nuorten jalkain nopeudella. Toveruksemme tapasivat toisensa tien laidassa olevan mäen heinikkoisella rinteellä, mistä oli näköala koululle ja tielle. Pianhan se sitten alkoikin, silmitön pakokauhu nimittäin. Olihan kaksi kylää jo saarroksissa. Naiset juoksivat, etsivät lapsiaan, pakkasivat myttyjään, siunailivat ja päivittelivät. Eräs kyläläisistä painui päätä pahkaa erääseen kauppaan ja soitti suojeluskunnan kansliaan. Sattumalta katkesivat myöskin puhelinyhteydet sen jälkeen, ja niin ei kylistä saatu enää mitään tietoja sisämaahan päin. Mutta rajan pinnassa tieto levisi naapurikyliin ja niistä edelleen. Kaikki puhuivat toisilleen, mitä olivat kuulleet, ja valehtelivat lisää.

Seudun asekuntoiset miehet kokoontuivat yhteen, kuten ennenkin vaaran uhatessa. Oli saapunut jo monia miehiä kivääreineen, ja päätettiin ottaa asiasta tarkka selvä. Rajaseudun miehet eivät hevillä hermostu. Rajantarkastuspartio saapui kylään ja totesi hämmingin. Partio oli ollut koko yön rajalla, ja arvasi heti asian oikean laidan, mutta touhu oli päässyt jo liian hyvään vauhtiin. Raudun vartion ratsupartio lähetettiin ottamaan asioista selvää.

Heinikkokunnaalla tien varressa loikoilivat sankarit paistatellen päivää ja nauttien täysin siemauksin kauniista vapaapäivästä. Aurinko paistoi niin lempeästi . . . ilmassa oli riihen tuoksua . . . raukaisi. Havahtuivat laukkaavien hevosten kavioiden töminään. Sivu ajaa karautti koululle päin neljä ratsumiestä, Raudun vartion ratsupartio. Koulun vastakkaiselta puolen kuului voimakasta auton moottorin surinaa ja miehiä liikuskeli metsän laidassa. Olihan hälytys annettu myöskin suojeluskunnalle.

Kaljapullon mittainen mies nousi puuhun ja nautti täysin innoin rakkaan isänmaansa puolustusvoimien taisteluvalmiudesta. Metrin mittainen istui maassa, ja hänen synkkä katseensa oli suunnattu koululle. Hän oli ehtinyt jo ajatella huimaavan aatteensa mahdollisia seurauksia. Nehän alkoivat jo olla näkyvissä. Häntä kadutti. Kaljapullon mittainen hihkaisi puussa innoissaan, kun koulun pihalla kohtasivat toisensa ratsupartio ja vastakkaiselta puolen tulleet sotilaat. He katsahivat lippusalkoon, siinä riippui — lippunaru. Huokasivat helpotuksesta. Menivät sisälle kouluun. Opettaja piti tuntia tavallista harvalukuisemmalle luokalleen. Ällisteltiin, ihmeteltiin ja selitettiin. Vapauduttiin. Täyskäännös, kotiin — mars! Ratsupartio nelisti kylään. Kaljapullon mittainen nousi oksanvälin ylemmäksi ilmapaikkaan, heilutti lakkia ja huusi, kun ratsupartio ajoi ohitse. Partion johtaja katsahti mäelle ja tunsu pojat, heilautti kättään. Kaljapullon mittainen mies heitti jättiläisen yläoksalla. Metrin mittainen alhaalla kiersi itkua.

Kylissä hiljalleen rauhoituttiin. Oltiin iloisia, mutta toisaalta äkäisiä. Luonnollisesti alettiin heti ottaa selvää hälinän aiheuttajista. Sitä ajatellen metrin mittainen mäellä itki. Saatiin selville, kuka huhun liikkeelle laski. Kylien asukkaista useimmat olisivat halunneet tietää, missä Pentti ja Ville mahdollisesti majailivat.

Ratsupartion johtaja ystävällisesti vihjasi, että pojat juhlivat Suvenmäellä. Kummankin pojan äiti lähti poikia tavoittamaan. Taittoivat kulkiessaan tuollaisen notkean koivuisen, lyijykynän paksuisen — arvaattehan. Niine touhuineen saapuivat mäelle. Metrin mittainen kiljaisi, kaljapullon mittainen putosi puusta . . .

Pojat saivat olla sen päivän poissa koulusta hyvän keksintönsä ansiosta, ja vielä seuraavanakin, kun he eivät kärsineet istuutua. Tehän tunnette tuollaisen lyijykynän paksuisen koivuisen vitsan.